

Papua-Nová Guinea

Hlavní město: Port Moresby

Rozloha: 462 840 km²

Měna: PGK (kina)

Světadíl: Oceánie

Úvod

Papua-Nová Guinea je fascinující a divoký stát v Oceánii, proslulý svou neuvěřitelnou kulturní rozmanitostí s více než 800 jazyky a domorodými kmeny, stejně jako nedotčenou přírodou plnou deštných pralesů, vysokých hor a barevných korálových útesů. Představuje jedno z posledních skutečně dobrodružných a málo prozkoumaných míst na planetě. Níže najdete kompletní profil státu vhodný pro středoškoláky, maturanty nebo všechny, které zajímá zeměpis.

Poloha a reliéf

Stát se rozkládá v Oceánii, v oblasti zvané Melanésie, a zaujímá východní polovinu druhého největšího ostrova světa Nová Guinea a přilehlé ostrovy. Jedinou pozemní hranici má na západě s Indonésií. Je to ostrovní stát s rozsáhlým přístupem k moři, na severu ho omývá Tichý oceán (Bismarckovo moře) a na jihu Korálové moře. Stát leží v časovém pásmu UTC+10.

Povrch je převážně hornatý, páteř hlavního ostrova tvoří mohutné Centrální pohoří (Nová Guinejská vysočina) s hlubokými údolími, zatímco pobřeží lemují bažinaté nížiny. Nejvyšším bodem je Mount Wilhelm s výškou 4 509 metrů nad mořem. Geologicky je území velmi aktivní, leží na tzv. Ohnivém kruhu, což se projevuje častými zemětřeseními a přítomností mnoha činných sopek.

☐ Vodstvo a podnebí

Vodstvo je mimořádně bohaté díky vysokým srážkám, nejvýznamnějšími řekami jsou mohutný a pomalu tekoucí Sepik na severu, ústící do Bismarckova moře, a řeka Fly na jihu, která se vlévá do Korálového moře. Největším jezerem je Lake Murray. Pobřeží je velmi členité, lemované korálovými útesy, mangrovovými porosty a četnými zálivy.

Země leží v tropickém podnebném pásu, pro který je typické horké a velmi vlhké počasí po celý rok s minimálními teplotními výkyvy, ačkoliv v horách je znatelně chladněji. Vydátné srážky, často monzunového charakteru, živí převažující biom, kterým je hustý tropický deštný prales. Ve vyšších nadmořských výškách přechází v horský mlžný les a na pobřeží se vyskytují rozsáhlé mangrovové porosty.

☐ Obyvatelstvo a demografie

Tato země má přibližně 10,3 milionu obyvatel s velmi nízkou hustotou zalidnění kolem 22 obyvatel na kilometr čtvereční. Úředními jazyky jsou angličtina, tok pisin a hiri motu, ačkoliv se zde mluví více než 800 různými jazyky, což z ní činí jazykově nejrozmanitější stát světa. Etnicky je obyvatelstvo extrémně pestré, tvořené stovkami různých melanéských a papuánských kmenových skupin. V náboženském složení drtivě převažuje křesťanství, často však v kombinaci s tradičními animistickými vírami. Míra urbanizace je jedna z nejnižších na světě, pouhých 14 % populace žije ve městech.

Průměrná délka života dosahuje přibližně 66 let, míra gramotnosti dospělé populace je okolo 64 % a země zažívá poměrně vysoký přirozený přírůstek obyvatelstva, který se pohybuje kolem 1,8 % ročně.

☐ Státní zřízení

Jedná se o konstituční monarchii a parlamentní demokracii, která je součástí Commonwealthu, formální hlavou státu je tedy britský panovník zastupovaný generálním guvernérem.

Administrativně se člení na 20 provincií, autonomní oblast Bougainville a distrikt hlavního města. Stát je členem OSN, Společenství národů (Commonwealth), APEC a Fóra tichomořských ostrovů. Anglický název státu je Papua New Guinea, slovenský název je [Papua-Nová Guinea](#).

□ Ekonomika a průmysl

Ekonomika je charakterizována jako rozvojová s HDP na obyvatele okolo 2 800 amerických dolarů. Oficiální míra nezaměstnanosti je sice nízká, kolem 3 %, ale nezachycuje vysokou míru podzaměstnanosti a rozšířené samozásobitelské hospodářství. Klíčovými sektory jsou těžba nerostných surovin a zemědělství, které zaměstnávají většinu populace. Místní měnou je kina (PGK).

Hlavními zemědělskými produkty jsou káva, kakao, palmový olej, kopra a pro místní spotřebu především batáty, taro a banány. Země je bohatá na nerostné suroviny, těží se zde zejména zlato, měď, stříbro, nikl a v posledních letech ve velkém objemu také zemní plyn. Průmyslová odvětví jsou soustředěna na zpracování přírodních zdrojů, jako je zpracování dřeva, potravinářství, výroba palmového oleje a stavebnictví.

Energetický mix pro výrobu elektřiny je tvořen především vodními elektrárnami, které doplňují zdroje spalující fosilní paliva, zejména zemní plyn a naftu.

Hlavními obchodními partnery jsou Austrálie, Čína, Japonsko a Singapur. Mezi klíčové exportní komodity patří zkapalněný zemní plyn (LNG), zlato, měď, ropa, káva, palmový olej a dřevo, které směřují hlavně do asijských zemí a Austrálie. Dováží se především stroje, dopravní prostředky, potraviny a pohonné hmoty, a to opět hlavně z Austrálie a Číny.

□ Historie

První osídlení sahá desítky tisíc let do minulosti, což z oblasti činí jedno z nejstarších center zemědělství na světě. V 19. století byla země rozdělena mezi Německo (severovýchod) a Velkou Británii (jihovýchod), jejíž část později převzala Austrálie. Během druhé světové války se stala klíčovým bojištěm v Tichomoří, zejména během bojů na stezce Kokoda. Po válce byla celá oblast spravována Austrálií. V roce 1975 země získala mírovou cestou plnou nezávislost, avšak její ranou historii poznamenal vleklý konflikt o autonomii ostrova Bougainville.

□ Státní symboly

Státní vlajka je úhlopříčně rozdělena na dva trojúhelníky. Černý se souhvězdím Jižního kříže

symbolizuje polohu na jižní polokouli a odkazuje na historii, zatímco červený se zlatou siluetou letící rajky velkolepé představuje svobodu a vznikající národ. Rajka je národním zvířetem a klíčovým kulturním symbolem, stejně jako tradiční buben kundu.

□ Kultura a vzdělání

Kultura je neuvěřitelně rozmanitá s více než 800 jazyky a etnickými skupinami. Dominuje tradiční umění, proslulé po celém světě, zejména dřevěné masky, sochy a složité řezby z oblastí řeky Sepik. Tradiční hudba využívá bubny a zpěv při ceremoniích. Ačkoliv existují moderní umělci, jako je malíř Mathias Kauage, globálně nejuznávanější je právě anonymní kmenové umění. V moderní hudbě je populární žánr zvaný ‚PNG rock‘, který mísí místní vlivy se západními styly.

Vzdělávací systém čelí velkým výzvám, zejména nízké gramotnosti a obtížnému přístupu ke školám ve venkovských a odlehlých oblastech. V zemi působí několik univerzit, například University of Papua New Guinea v Port Moresby. Věda a výzkum se soustředí především na oblasti relevantní pro zemi, jako je tropická biologie, zemědělství, antropologie a lékařský výzkum nemocí jako malárie, avšak celkově je vědecká infrastruktura omezená.

□ Gastronomie

Národní kuchyně je založena na lokálních plodinách, především na kořenové zelenině jako jsou sladké brambory (kaukau), taro a jamy, a také na ságu, kokosu a banánech. Typickou a slavnostní metodou přípravy jídla je ‚mumu‘, což je pokrm z vepřového masa, kuřete, zeleniny a ovoce, který se pomalu peče v zemní peci na rozpálených kamenech, zabalený v banánových listech.

□ Vztahy s ČR

Vztahy s Českou republikou jsou na politické i ekonomické úrovni velmi omezené a spíše okrajové. Obchodní výměna je minimální. Kontakty se odehrávají především v oblasti individuální turistiky, kdy do země míří čeští cestovatelé za dobrodružstvím a poznáním, případně v rámci vědeckých expedic zaměřených na přírodní vědy.

▣ Turismus a dopravní infrastruktura

Země je turisticky atraktivní především pro dobrodružné a kulturní cestovatele, nikoliv pro masovou turistiku. Lákadlem je autentická kmenová kultura, kterou lze poznat na festivalech jako Goroka Show, a nedotčená příroda. Mezi nejznámější aktivity patří trekking po historické stezce Kokoda, potápění v korálových zahradách v oblastech jako Kimbe Bay, plavby po řece Sepik s návštěvami vesnic proslulých řezbářstvím a pozorování exotického ptactva, zejména rajek.

Dopravní infrastruktura je kvůli hornatému a členitému terénu velmi málo rozvinutá, silniční síť je řídká, nepropojuje všechna velká města a železnice zde prakticky neexistuje. Klíčovou roli proto hraje letecká a námořní doprava. Nejvýznamnějším dopravním uzlem je hlavní město Port Moresby s mezinárodním letištěm Jacksons a velkým přístavem, přičemž největším nákladním přístavem v zemi je město Lae.

⚠ Problémy a výzvy

Stát čelí vážným problémům, jako je vysoká míra korupce, slabá státní správa a nedostatečná infrastruktura, která omezuje přístup ke vzdělání a zdravotní péči. Velkou výzvou zůstává také časté kmenové násilí, zejména v horských oblastech, a sociální nerovnost, kdy navzdory přírodnímu bohatství žije velká část populace v chudobě.